

Asia: VN/23602/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan järjestöjä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 17 ja 18 §; asetuksen 5 ja 6 §)

Pelastakaa Lapset ry pitää tärkeänä, että kestävän kehityksen periaatteet huomioidaan nuorisolain muutoksessa laajasti, mikä olisi linjassa myös hallitusohjelman kirjausten kanssa. Nuorisoalan järjestöjen osalta esitämme, että järjestöjen toimintaa arvioidaan myös niiden sitoutumisella kestävän kehityksen tavoitteisiin. Tällä varmistetaan, että järjestöt käyttävät valtionavustuksia lasten ja nuorten elinympäristöä suojelevalla tavalla ja samalla kestävän kehityksen periaatteet saadaan laaja-alaisesti ja läpileikkaavasti osaksi lainsäädäntöä ja toimeenpanoa.

Lisäsehdotukset lakiluonnokseen:

17§: "Avustuskelpoisuutta harkittaessa edellytetään lisäksi, että järjestö edistää kestävästä kehitystä, nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta, ja että järjestön hallintoa ja taloutta hoidetaan vastuullisesti."

18§: "Valtakunnallisen nuorisoalan järjestön valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon:

- 1) Järjestön toiminnan laatu ja vaikuttavuus;
- 2) järjestön toiminnan ajankohtaisuus;
- 3) järjestön toiminnan laajuus ja saavutettavuus;
- 4) miten järjestö edistää kestävästä kehitystä;

- 5) miten järjestö edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa;
- 6) miten järjestö edistää nuorten osallisuutta; sekä
- 7) miten järjestön hallintoa ja taloutta hoidetaan. Avustettavan toiminnan on oltava yleishyödyllistä”

Lisäsehdotus asetuksen luonnokseen:

6§: ”Järjestön kestävä kehityksen edistämisen arvioinnissa otetaan huomioon, millä toimenpiteillä järjestö toteuttaa ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä.”

2. Lausunto valtakunnallisia nuorisotalon osaamiskeskus (OSKE) koskeviin esitysluonnoksiin (lain 19 §; asetuksen 7 ja 8 §)

Pelastakaa Lapset ry pitää tärkeänä, että kestävä kehityksen periaatteet huomioidaan nuorisotalon muutoksessa laajasti, mikä olisi linjassa myös hallitusohjelman kirjausten kanssa. Valtakunnallisten nuorisotalon osaamiskeskusten osalta esitämme, että keskuksien toimintaa arvioidaan myös niiden sitoutumisella kestävä kehityksen tavoitteisiin. Tällä varmistetaan, että valtakunnalliset nuorisotalon osaamiskeskukset käyttävät valtionavustuksia lasten ja nuorten elinympäristöä suojelevalla tavalla ja samalla kestävä kehityksen periaatteet saadaan laaja-alaisesti ja läpileikkaavasti osaksi lainsäädäntöä ja toimeenpanoa.

Lisäsehdotukset lakiluonnokseen:

Laki 19§: ”Valtionapukelpoisuutta harkittaessa edellytetään, että hakijan hallintoa ja taloutta hoidetaan vastuullisesti, ja että hakijalla on valtakunnallista osaamista ja kokemusta nuorisotoimialalla. Hakijan on toiminnassaan edistettävä myös kestävä kehitystä. Lisäksi harkinnassa otetaan huomioon osaamiskeskusten muodostama kokonaisuus.”

3. Lausunto nuorisokeskuksia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 20 §; asetuksen 9 ja 10 §)

-

4. Lausunto muita säännöksiä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 23, 24, 26 ja 27 §; asetuksen 1 §)

Pelastakaa Lapset ry pitää positiivisena ehdotukseen sisältyvää ajatusta siitä, että myös etäyhteyksiin perustuvat nuorisotyön muodot tulee huomioida. Nuorten kuulemiseen liittyvien nuorten vaikuttajaryhmien tulisi myös voida olla digitaalisia, jolloin nuoret voisivat helpommin osallistua itselleen tutuilla välineillä.

5. Lausunto Harrastamisen Suomen mallia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 12 a ja 21 a §)

Kuntien kautta perusopetuksen ohessa tai sisällä tarjottava mahdollisuus maksuttomaan ja mielekkääseen harrastukseen on kannatettava ja oikeansuuntainen lähtökohta Harrastamisen Suomen mallissa. On kuitenkin huomioitava erilaiset maantieteelliset alueet, erilaiset peruskoulut ja lasten yksilölliset tarpeet sekä muut alueelliset toimijat harrastustoiminnan toteutuksessa. Maksuttoman harrastamisen mahdollisuus on erittäin tärkeää yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin tukemisen lähtökohdista. Suomessa lapsiperheköyhyyden kohtaa noin 112 000 lasta ja saavutettavan ja maksuttoman harrastustoiminnan tarjoaminen tukee näiden perheiden hyvinvointia ja lasten kasvua ja kehitystä. Suomi on sitoutunut EU:n Child Guarantee (Lapsitakuu) ohjelmaan, jossa pyritään takaamaan kaikille lapsille maksuton varhaiskasvatus, koulutus, kouluateria, terveydenhuolto ja asuminen. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota kansallisella tasolla tarpeellisiin lapsiköyhyyteen liittyviin haasteisiin. Harrastamisen Suomen mallilla voidaan toteuttaa myös Lapsitakuun toimintasuunnitelmaa.

On erittäin tärkeää tuoda esiin ja toteuttaa pykälässä mainittu lasten ja nuorten osallisuus eli ottaa lapset ja nuoret sekä esimerkiksi järjestösektori mukaan harrastustoiminnan kartoittamiseen, suunnitteluun ja toteutukseen, jotta toiminta vastaa lasten ja nuorten tarpeita ja toteutus on riittävällä tasolla.

Lisäksi Harrastamisen Suomen mallissa on kiinnitettävä huomiota alueellisen ja kielellisen yhdenvertaisuuden laajamittaiseen edistämiseen ja toteuttamiseen. Tämä tarkoittaa alueellisten ja koulukohtaisten erojen huomioimista esimerkiksi erityiskoulujen ja monikielisten koulujen, sekä haja-asutusalueilla sijaitsevien koulujen osalta. Mallin toteuttamisessa on pyrittävä myös huomioimaan erityisen haavoittuvassa asemassa olevat oppilaat, kuten vammaiset lapset, nepsy-lapset ja erityislapset, sekä heidän kuulemisensa. Lakitekstissä tulisi huomioida paremmin myös nämä edellä mainitut erityistekijät yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ja erityisryhmien huomioimisella vahvistetaan kansallisen lapsistrategian tavoitteita lasten yhdenvertaisuuden tukemisessa ja edistämisessä. Lapsen oikeudet toteutuvat huomioimalla lapset yhdenvertaisesti.

6. Lausunnonantajan yleiskommentit tai huomiot/ehdotukset koskien lain muita säännöksiä

Pelastakaa Lapset ry pitää ehdotettuja muutoksia valtionapukelpoisuuden hyväksymiskriteereihin ja avustusten määrää koskeviin harkintaperusteisiin pääsääntöisesti hyvinä ja prosessia selkeyttävinä.

Pylvänäinen Juho
Pelastakaa Lapset ry